

Несвячена А.М.

Здобувачка освітнього ступеню бакалавр
за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

Науковий керівник: **Абрамова І.В.**, д. е. н., доц.
Державний університет «Житомирська політехніка»

ЕКОНОМІКА ЯПОНІЇ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ ТА ЦИФРОВИХ ТРЕНДАХ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Японія традиційно розглядається у науковій літературі як одна з найуспішніших моделей післявоєнного розвитку, що поєднує експортно орієнтовану індустріалізацію, інноваційно-технологічний прорив і глибоку інтеграцію у глобальну торговельну систему. Дослідники наголошують, що економічна трансформація країни після Другої світової війни ґрунтувалася на ефективній модернізації промисловості, високому рівні людського капіталу та стратегічній державній політиці стимулювання інновацій. Як зазначав американський дослідник та письменник Ч. Джонсон, успішність Японської держави в економічній сфері пояснюється насамперед її пріоритетами. Понад 50 років Японія робила своїм найвищим пріоритетом економічний розвиток. Однак, це не означає, що впродовж усього цього періоду вдалося повною мірою реалізувати поставлені цілі. Проте сталість і послідовність у формулюванні пріоритетів сприяли створенню механізму своєрідного "самонавчання". Цей процес дозволив значно підвищити ефективність державного управління та досягти помітно вищих результатів у другій половині цього періоду порівняно з його початком [1, с. 305].

Водночас, Е. Фогель писав: «Протягом останніх двох десятиліть японці потрапляли в низку криз, потрясінь, катастроф і так званих «депресій», коли темпи зростання знижувалися до 5 %. Щоразу виникала хвиля паніки, і щоразу Японія відновлювалася, вражаючи песимістів. За найкращими оцінками японських та іноземних економістів, Японія в наступному десятилітті все ще зможе підтримувати темпи зростання, можливо, від п'яти до семи відсотків на рік, що значно вище, ніж у Сполучених Штатах» [2, с. 248-249]. Він також описує, як наприкінці ХІХ ст., так і після Другої світової війни Японія вирішила реформувати та модернізувати свої інституції. З пильною увагою до своєї історії та культурного коріння, нація свідомо

трансформувала сектор за сектором – в уряді, освіті, бізнесі, військовій справі та юстиції для того, щоб наздогнати та перевершити Захід.

Більшість авторів підкреслюють, що Японія є типовою моделлю економіки, яка поєднує високу технологічність виробництва з глибокою інтеграцією в торговельну систему. У сучасних дослідженнях зовнішньоекономічної діяльності Японії акцент робиться на кількох ключових аспектах: домінуванні високотехнологічної продукції в експорті, активній участі у глобальних ланцюгах доданої вартості та стратегічній ролі японських корпорацій на світових ринках. Т. Хоші разом з Т. Іто підкреслюють: «Високі темпи заощаджень та інвестицій у Японії значною мірою сприяли швидкому накопиченню капіталу. Довгострокові відносини між працівниками та роботодавцями в Японії дозволили багатьом працівникам накопичити цінний людський капітал (тобто навички, досвід тощо). Промислова структура з її конкуруючими групами підприємств також сприяла високим економічним показникам Японії» [3, с. 2].

Серед українських дослідників питання міжнародних економічних відносин досліджували Д. Грицишен, І. Абрамова, І. Грабчук, І. Світличин та ін. [4, 5, 6] Актуальність теми підтверджується й активністю користувачів у соціальних мережах за таким ключовим терміном як «економіка Японії» (рис. 1).

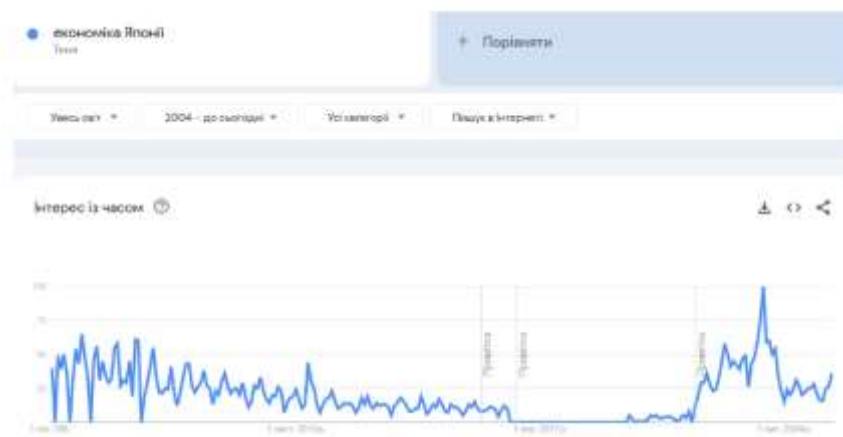

Рис. 1. Динаміка пошукових запитів у Google trends за терміном «економіка Японії», 2004-2025 рр.

У регіональному розрізі цим терміном найбільше цікавляться користувачі з Сінгапуру, Філіппін, Сполучених Штатів Америки, Австралії та Гонконгу (рис. 2). Тим не менш, українці також виявляють інтерес до японської економіки,

особливо за останні п'ять років простежується, що кількість відповідних запитів помітно зросла. Найчастіше даною тематикою цікавляться люди з Хмельницької області. Далі на одному рівні знаходяться Львівська, Закарпатська, Чернігівська, Вінницька, Тернопільська та Житомирська області (рис. 3).

Популярність за регіонами ?

Рис. 2. Пошукові запити у Google trends за терміном «економіка Японії» у розрізі країн, 2004-2025 рр.

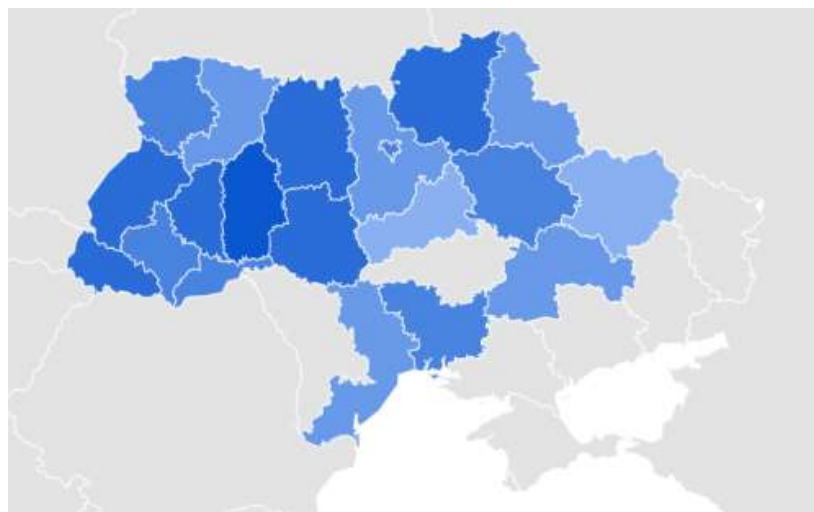

Рис. 3. Пошукові запити у Google trends за терміном «економіка Японії» в Україні, 2004-2025 рр.

Провівши аналіз наукового дискурсу та цифрових тенденцій, можна зробити висновок, що економіка Японії справді є актуальним об'єктом дослідження як у науковій так і в суспільній сфері вивчення. У працях провідних дослідників, зокрема Ч. Джонсона, Е. Фогеля, Т. Хоші та Т. Іто, наголошується на унікальності японської моделі економічного розвитку, яка склалася під впливом післявоєнного відновлення та модернізації, а також завдяки цілеспрямованому державному управлінні та важливості людського капіталу.

Незважаючи на виклики та кризи, які предстали перед країною після Другої світової війни, японська економічна система продемонструвала здатність до відновлення, інституційної адаптації та збереження інноваційного розвитку.

За допомогою інструменту Google Trends можна підтвердити, що інтерес до тематики, пов'язаної з економікою Японії, є не лише науково, а й суспільно актуальним. Аналіз пошукових запитів у регіональному розрізі підтверджує глобальний характер цієї зацікавленості. Найбільший інтерес спостерігається серед користувачів з країн Азії. Але тим не менш, в Україні також зафіксовано підвищення цікавості до даної тематики протягом останніх п'яти років. Виявлення такого суспільного інтересу по всьому світу, лише додатково підтверджує як теоретичну, так і практичну цінність та актуальність вивчення японської моделі економіки та розвитку.

Список використаних джерел

1. Johnson C. MITI and the Japanese Miracle: The Growth of Industrial Policy, 1925–1975. Stanford: Stanford University Press, 1982. 393 p. URL: https://lbumaqui.com.br/wp-content/uploads/2021/02/05_Johnson-C-1982.-MITI-and-the-Japanese-Miracle_-The-Growth-of-Industrial-Policy-1925-1975-.SUP.pdf (дата звернення: 29.11.2025).

2. Vogel E. F. Japan as Number One: Lessons for America. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979. 272 p. URL: <https://gwern.net/doc/japan/history/1979-vogel-japanasnumberone.pdf> (дата звернення: 29.11.2025).

3. Ito, T., Hoshi, T. The Japanese Economy. 2nd ed. Cambridge, Massachusetts: MIT Press, 2020. 610 p. URL: https://books.google.com.ua/books?id=E-jIDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 29.11.2025).

4. Grytsyshen, D., Abramova, I., Islamli, J. Institutional and legal framework for the functioning of the EU tax systems. Public Policy and Accounting. 2025. Vol. 1(11). P. 3–9. [https://doi.org/10.26642/ppa-2025-1\(11\)-3-9](https://doi.org/10.26642/ppa-2025-1(11)-3-9)

5. Romanchuk L., Abramova I., Moroz Yu., Poplavskiy P. Svitlyshyn I. Funding for sustainable development of rural communities: European experience. Agricultural

and Resource Economics. 2024. Vol.10. No.4. Pp.203–234.
<https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.09>.

6. Грицишен Д., Абрамова І., Ісламлі, Д. Удосконалення податкового обліку як механізм досягнення фіскальної прозорості в ЄС. Society and Security. 2025. Вип. 3(9). С. 3–9. [https://doi.org/10.26642/sas-2025-3\(9\)-3-9](https://doi.org/10.26642/sas-2025-3(9)-3-9)